

Europska mreža pravobranitelja za djecuⁱ

Stajalište kojim se institucije EU-a pozivaju da pri uspostavi novog zajedničkog europskog sustava azila poštuju prava djeteta

Doneseno u Stockholmu, 24. travnja 2017.

Mi, neovisne europske institucije za zaštitu dječjih pravaⁱⁱ, članice ENOC-a, izražavamo duboku zabrinutost zbog izostanka perspektive dječjih prava pri uspostavi novog zajedničkog europskog sustava azila i pozivamo sve institucije EU-a da osiguraju da se pri donošenju novih instrumenata poštuju obveze iz Konvencije UN-a o pravima djeteta. ENOC podržava priopćenje Europske komisije o zaštiti djece u migracijama, objavljeno 12. travnja 2017., i poziva sve države članice da se pridržavaju preporuka koje sadržava.

U našem izvješću *Ugrožena sigurnost i temeljna prava djece u pokretu* iz 2016. istaknuli smo rizike s kojima se djeca suočavaju kad dolaze u Europu da podnesu zahtjev za međunarodnom zaštitom. ENOC ponovno poziva EU i njezine države članice da **donesu mjere kojima će djeci omogućiti siguran i legalan ulazak u EU kada trebaju međunarodnu zaštitu**. To je hitno potrebno kako bi se zaustavilo stradanje djece na Sredozemlju kojemu danas svjedočimo. Donesene pravne mjere trebaju uključivati povećanje programa ponovnog naseljavanja, mogućnosti za spajanje obitelji i izdavanje humanitarnih viza država članica.

ENOC izražava duboku zabrinutost zbog toga što prijedlozi za novi zajednički europski sustav azila ne sadržavaju **moćnosti za izdavanje dozvola za dugotrajan ili stalan boravak djeci koja trebaju međunarodnu zaštitu**. Neizvjesnost dozvola za kratkotrajan boravak za dijete ograničava djetetovu mogućnost potpunog uživanja prava na razvoj, rehabilitaciju, obrazovanje i zdravlje te mogućnost da se integrira u novu zemlju.

Nadalje, ENOC izražava duboko žaljenje zbog ograničenja mogućnosti za spajanje obitelji koje su uvele neke europske zemlje. **Pravo na spajanje obitelji** navedeno je i u Konvenciji UN-a o pravima djeteta i u Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, pa svako dijete mora moći podnijeti zahtjev za ujedinjenje obitelji i svaki se takav slučaj mora ispitati, uz procjenu najboljih interesa. U vezi s tim, ENOC poziva države članice da osiguraju da se djecu bez pratnje koja pri ulasku u EU navedu da imaju rodbinu u nekoj drugoj državi članici obavijesti o mogućnostima za spajanje obitelji kroz proces Dublin III. Države članice trebaju također što je moguće brže obraditi zahtjeve za spajanje obitelji kroz proces Dublin III.

Zadržavanje djece, u pratnji ili bez pratnje, ne treba dopuštati samo na osnovi njihova migracijskog statusa. Kad je riječ o djeci, mjeru lišavanja slobode treba primjenjivati samo kao krajnju mjeru i u najkraćem mogućem razdoblju. ENOC izražava duboku zabrinutost zbog činjenice da sve veći broj država zadržava tražitelje azila, uključujući djecu. Novi predloženi zajednički europski sustav azila mora biti usklađen s

Konvencijom UN-a o pravima djeteta i poticati države članice da što je moguće više ograniče primjenu lišavanja slobode u odnosu na djecu i da daju prednost alternativnim mjerama.

Priznajući da je vraćanje sastavni dio upravljanja migracijama i da može biti u najboljem interesu djeteta, ENOC izražava zabrinutost zbog činjenice što će novi akcijski plan o vraćanju, koji je Europska komisija predstavila 1. ožujka 2017., ubrzati primjenu prisilnog vraćanja i zadržavanja djece. ENOC poziva Komisiju i države članice da osiguraju da se, kad djecu bude trebalo vratiti, ponajprije da prednost dobrovoljnom vraćanju, da se prije donošenja odluke o vraćanju uvijek procijene najbolji interesi, da se djecu prije vraćanja na vrijeme obavijesti o tome; da se djetetu omogući da završi školsko polugodište prije nego što se vraćanje provede te da se lišavanje slobode primjenjuje samo kao krajnja mjera i u najkraćem mogućem razdoblju. Ove se mjere trebaju primjenjivati na svu djecu, bez obzira na to jesu li bez pratnje ili ih se vraća zajedno s njihovim obiteljima. Za djecu bez pratnje države moraju osigurati da u zemlji u koju se dijete vraća postoji organiziran prihvata.

Priznajući važnost koju ima premještanje, ENOC izražava zabrinutost zbog iznimno niske stope premještanja, osobito maloljetnika bez pratnje, i zahtijeva da se uloži napor radi rješavanja ograničenog broja preuzetih obveza i proceduralnih prepreka u kontekstu mehanizama za premještanje. ENOC potiče nadležna tijela da ispituju mogućnost provedbe fleksibilnije sheme u vezi s kriterijima za ispunjavanje uvjeta za premještanje, osobito kad je riječ o posebno ranjivoj djeci bez pratnje, koja doista trebaju međunarodnu zaštitu, bez obzira na nacionalnost i na osnovi procjene najboljih interesa.

Mnoga djeca koja traže utočište u Europi podrijetlom su iz Sirije. Neka se od te djece smatraju osobama bez državljanstva zbog sirijskih propisa o državljanstvu.¹ Prema članku 7. Konvencije UN-a o pravima djeteta, svako dijete ima pravo na državljanstvo. EU stoga treba uspostaviti zajedničke standarde kako bi se osiguralo da djeca bez državljanstva mogu dobiti državljanstvo ubrzo nakon što im se izda boravišna dozvola.

Podsjećajući na svoja prethodna stajališta iz 2013., 2015. i 2016. te ističući rizike koji prijete djeci u pokretu i obveze država da štite prava djeteta, ENOC poziva institucije EU-a da osiguraju pridržavanje sljedećih načela pri donošenju novog zajedničkog europskog sustava azila:

- Sva djeca, neovisno o statusu rezidentnosti, imaju jednaka prava, sadržana u Konvenciji UN-a o pravima djeteta. Svoj djeci u pokretu, bez obzira na to jesu li ili nisu u pratnji roditelja, treba pružiti jednaku potporu.
- Najbolji interesi djeteta moraju imati prednost u svim odlukama koje se odnose na djecu u pokretu.
- U cijelom migracijskom procesu treba poštovati djetetovo pravo na život, opstanak i razvoj te pristup obrazovanju i zdravstvenim uslugama.

¹ UNHCR. Ovdje sam, pripadam: hitna potreba za ukidanjem bezdržavljanstva djece, 2015.

- Treba osigurati pravo svakog djeteta da bude saslušano i da se njegovo/njezino mišljenje uvaži u odlukama na svim razinama.

Djecu u pokretu treba ponajprije smatrati djecom i njihova prava iz Konvencije UN-a o pravim djeteta uvijek treba poštovati. Sva djeca u pokretu, neovisno o tome jesu li bez pratnje ili u pratnji, imaju li ili nemaju potrebne dokumente, imaju ista prava kao i sva druga djeca. Mi, članice ENOC-a, potičemo sve institucije EU-a koje razvijaju nove politike EU-a, pregovaraju o njima ili ih donose, da to poštuju i da osiguraju da se poštuje perspektiva dječjih prava.

ⁱ *European Network of Ombudspersons for Children (ENOC)*

ⁱⁱ *European Independent Children's Rights Institutions (ICRIs)*